

BESZÁMOLÓ

AZ MTA RADIOKÉMIAI BIZOTTSÁG ÉS MUNKABIZOTTSÁGAI

2001. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

1. A Radiokémiai Bizottság adatai

- létszáma: 24 fő
- elnöke: Vértes Attila
- titkára: Salma Imre
- munkabizottságai: Izotópalkalmazási Munkabizottság
elnök: Varga Kálmán, titkár: Baranyai Lajos
Nukleáris Anyagvizsgálati Munkabizottság
elnök: Homonnay Zoltán, titkár: Kuzmann Ernő
Nukleáris Környezetanalitikai Munkabizottság
elnök: Solymosi József, titkár: Vincze Árpád
Sugárhatáskémiai Munkabizottság
elnök: Wojnárovits László, titkár: Takács Erzsébet
- állandó meghívottjai: 13 fő

2. Bizottsági és munkabizottsági ülések

A Bizottság éves munkatervével, tevékenységével, valamint egyéb, szervezési és tudománypolitikai kérdésekkel kapcsolatban 4 alkalommal került sor bizottsági szintű megbeszélésre (február 22., május 17., szeptember 27. és október 17.) ebben az évben. A munkabizottságok általában 3 ülést tartottak ezen túlmenően, amelyek egy része egyben előadói ülés is volt (lásd alább).

3. Hazai konferenciák és előadói ülések

A **Bizottság** és munkabizottságai, valamint a Magyar Kémikusok Egyesülete megrendezte a hagyományos Őszi Radiokémiai Napok konferenciát Mátraházán 2001. október 17. és 19. között. Az ülésen 31 előadás hangzott el, amelyekben áttekintettük a hazai magkémia és radiokémia legújabb eredményeit. Tizenegy előadást fiatal kutatók tartottak, akik a Hevesy György tiszteletére alapított Előadói Nívódíjért versenyeztek. A díjat egy szakmai zsűri ítélte oda a hallgatóság szavazatának figyelembevételével. Az idei kitüntetettek,

1. hely: Dajka Katalin, KK Izotóp- és Felületkémiai Intézet,
2. hely: Miklovicz Tünde, DE PET Centrum,
3. hely: Gáncs Lajos, VE Radiokémia Tanszék.

A díjakat a Magyar Tudomány Napja alkalmából az Akadémián adták át. Az erkölcsi elismerést rendre 70, 60 és 50 eFt jutalom is kísérte. A konferencián két meghívott előadás is elhangzott. Veres Árpád (KK IFI) és (Csom Gyula betegsége miatt egyik közvetlen munkatársa) Szieberth Máté (BMGE NTI) tekintették át az aktinoidák transzmutációjának témakörét. Egy szekció előadásával nemrég elhunyt tagtársunkra és a Hevesy Ifjúsági-díj szakmai zsűrijének elnökére, Földiák Gáborra emlékeztünk. A konferencia részletes programját és előadáskivonatait mellékeljük.

A **Bizottság** hozzájárult Hevesy György Nobel-díjas kémikus hamvainak újratemetéséhez kapcsolódó rendezvények szervezéséhez. A Hevesy emlékülés az Akadémia Dísztermében zajlott 2001. április 18-án, amelyen tagjaink elnöki feladatokat láttak el és több előadást is tartottak. Az előadások írásos formában a Fizikai Szemle 2001/5–6 számában és a Magyar Kémiai Folyóirat 2001, 10. emlékszámában jelentek meg. A hamvak végső nyugalomra helyezése 2001. április 19-én történt.

A **Bizottság** részt vett a *15 éve történt a Csernobili Atomerőmű balesete* című konferencia szervezésében, amely a Akadémia Székházában zajlott 2001. március 20–22-én. A rendezvényen több tagtársunk előadást tartott.

A **Bizottság** a **Nukleáris Környezetanalitikai Munkabizottság**ával közösen kihelyezett, előadói ülést tartott *A radiokémia oktatása és kutatása a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen* címmel május 17-én, amelyen 5 szakmai előadás hangzott el.

Az **Izotópalkalmazási Munkabizottság** egynapos tudományos ülést szervezett *A nukleáris energiatermelés helyzete hazánkban és a világban* címmel az Akadémia Székházában 2001. április 19-én. Az ülésen 7 átfogó előadás hangzott el az adott témakörben.

A **Sugárhatáskémiai Munkabizottság** előadói ülést szervezett 2001. május 15-én *Szennyvizek környezetkárosító komponenseinek lebontása ionizáló sugárzással* címmel. Az ülésen 4 hazai és 1 külföldi szakember tartott előadást, amelyeket mintegy 60 érdeklődő kísért figyelemmel.

A **Nukleáris Anyagvizsgáló Munkabizottság** kihelyezett ülést tartott az ATOMKI-ban és a DE Izotópalkalmazási Tanszéken Debrecenben 2001. június 25-én. A tanácskozást szakmai bemutatókkal és 5 laboratórium meglátogatásával is összekötötték.

A **Nukleáris Anyagvizsgáló Munkabizottság** részt vett a Budapesti Kutatóreaktor hidegneutron-forrásának átadása alkalmából rendezett szakmai műhelyen (workshop), amelyet a KFKI Telephelyen rendeztek 2001. január 31-én.

A **Sugárhatáskémiai Munkabizottság** előadói ülést rendezett, amelyen Ruben Mazzei (Argentín Atomenergia Hivatal, Argentína) *Cellulóz és polipropilén sugárzásos ojtása akrilát monomerekkel* címmel tartott előadást.

A **Nukleáris Környezetanalitikai Munkabizottság** több tagja részt vett a XXVI. Sugárvédelmi Továbbképző és Nukleáris Találkozó (2001. május) előkészítő munkájában és előadást tartott.

5. Kapcsolatok rokon szervezetekkel

A Radiokémiai Bizottság folyamatos kapcsolatot tart fent az MTA Fizikai Tudományok Osztálya Sugárvédelmi, Környezet- és Reaktorfizikai Bizottságával, a Magyar Orvosok Nukleáris Társaságával, valamint az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Sugárvédelmi Szakcsoportjával. A Bizottság legfontosabb előadói üléseit a Magyar Nukleáris Társaság hálózatát felhasználva is rendszeresen meghirdetjük.

Az Olasz Kémikusok Egyesületének Radiokémiai Csoportja (Interdivisional Group of Radiochemistry, Italian Society of Chemistry) megkeresésére tárgyalást folytatunk a velük való hivatalos kapcsolatfelvétel előkészítése céljából.

6. Egyéb

Elkészítettük a nukleáris kémia nemzetközi és hazai helyzetét és fő irányait bemutató dolgozatot a Kémiai Tudományok az Ezredfordulón című MTA kiadvány (szerk. Görög Sándor, Stratégiai Kutatások az MTA-n, Műhelytanulmányok) részére.

A Sugárhatáskémiai Munkabizottság több ülést tartott a *10th Tihany Symposium on Radiation Chemistry* előkészítése érdekében. Ezt a hazai rendezésű, nemzetközi konferenciát Sopronban tartják 2002. augusztus 31. és szeptember 5. között.

A IUPAC új eljárást fogadott el a közelmúltban felfedezett, 110–112 sorszámú kémiai elemek elnevezéséről, amely szerint a névadásban legnagyobb súlya az előállító intézményt javaslatának lesz. Bizottságunk levéllel fordult a Gesellschaft für Schwerionenforschung mbH, Darmstadt (Németország) szupernehéz elemeket előállító laboratóriumának vezetőihez (S. Hofmann és G. Münzenberg), akik feltehetően jogosultak lesznek a javaslatételre, és kezdeményezte, hogy egy újjal előállított elemet nevezzenek el Hevesy Györgyről.

Tagjaink kezdeményezésére a Bizottság elnöke, Vértes Attila megbeszéléseket folytatott annak érdekében, hogy a Tudományos Diákkör következő országos versenyén a Kémiai és Vegyipari szekcióban alakuljon *Nukleáris Tudományok Alszekció*. A megbeszélések eredményeként már létrejött a szekció az ELTE TTK-n, amelyet a XXVI. országos forduló is felvesz programjába az igényeknek megfelelően.

A Bizottság számos tagja részt vett és előadást tartott rangos nemzetközi konferenciákon, melyek közül mintegy 10 meghívott vagy plenáris előadás volt, illetve többen szekcióelnöki teendőket láttak el.

A Bizottság elnökét, Vértes Attilát kérte fel a Hevesy Medal szakmai zsűrije az idei érem átadására, amelyre az Asian-Pacific Symposium on Radiochemistry konferencián került sor 2001. novemberben. A díjat A. Chatt (Dalhousie University, Kanada) kapta.

2001. május 10-én volt Földiák Gábor tagtársunk és a Hevesy Ifjúsági-díj szakmai zsűri elnökének temetése, amelyen búcsúztató hangzott el a Bizottság részéről is.

A ChemoNet Informatikai Alapítvány segítségével folyamatosan frissítjük a Bizottság Internetes lapján (<http://www.kfki.hu/~cheminfo/osztaly/bizott/radio.html>) található alapvető adatokat és a tevékenységünkkel kapcsolatos aktuális híreket és információkat.

Budapest, 2001. december 7.

Vértes Attila
az RKB elnöke

Salma Imre
az RKB titkára